

SCENARIUSZE KATECZEZ

**DLA UCZNIÓW
SZKÓŁ
PODSTAWOWYCH
I PONADPODSTAWOWYCH**

Konspekt dla klas I- III szkoły podstawowej

Temat:

Kardynał Stefan Wyszyński - wielki Polak i Prymas Tysiąclecia

1. CELE LEKCJI - WYMAGANIA OGÓLNE

- Rozwijanie zainteresowania postacią kardynała Stefana Wyszyńskiego
- Ukazanie Stefana Wyszyńskiego jako patrioty i duszpasterza

2. TREŚCI NAUCZANIA - WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

Uczeń:

- Na podstawie filmu lub życiorysu opowiada o najważniejszych wydarzeniach z życia Prymasa Tysiąclecia
- Definiuje pojęcia: prymas, patriota, duszpasterz
- Samodzielnie rozwiązuje krzyżówkę na podstawie poznanych wydarzeń z życia Stefana Wyszyńskiego

3. POJĘCIA, POSTACI

- Patriota
- Duszpasterz
- Kardynał
- Prymas
- Interreks
- Stefan Wyszyński

4. WARTOŚCI

- Kształtowanie postawy patriotycznej

5. PROPOZYCJA REALIZACJI

Wprowadzenie:

Metoda - układanie puzzli. Nauczyciel dzieli klasę na cztery grupy, rozdaje puzzle (pocięte zdjęcie z podpisem Stefan Wyszyński) i pro-

si uczniów, aby je ułożyli. Następnie nauczyciel umieszcza na tablicy duży portret Prymasa Wyszyńskiego i zadaje pytanie: Kim był Stefan Wyszyński, co wiecie na jego temat?

Podsumowanie: Nauczyciel wyjaśnia pojęcie prymasa, „pierwszy między równymi”, (pierwszy wśród biskupów). W Polsce tytuł prymasa przysługuje arcybiskupom gnieźnieńskim.

Metoda - opowiadanie. Nauczyciel opowiada historię życia Prymasa Wyszyńskiego (może skorzystać z książki Jana Dobraczyńskiego, „Prymas Polski”, w: „Jasnogórskie spotkania”, str. 315 - 345, wydawnictwo PAX, lub czyta jedno z opowiadań z książki Piotra Kordyasa „Stefek”, Wydawnictwo Verbinum 2001 . Może również streścić w formie opowiadania życiorys (biografie – na końcu publikacji).

Podsumowanie: Nauczyciel rozmawia z uczniami na temat zaprezentowanego opowiadania. Mówi o czasach, kiedy prymas Polski po śmierci króla do czasu wyboru nowego, pełnił jego obowiązki i był nazywany interrexem. (zapisuje na tablicy interrex). Określenie interrex odnosiło się również do Prymasa Wyszyńskiego, w czasach gdy Polska nie była wolna sprawował on duchowe przywództwo nad Narodem Polskim.

Rozwinięcie tematu:

Metoda - audiowizualna. Nauczyciel wyświetla fragment filmu „Prymas. Trzy lata z tysiąca” w reżyserii Teresy Kotlarczyk (1:20 – 3:10), a następnie krótko wyjaśnia jaka była sytuacja Kościoła w Polsce w latach 1945 –1953 . Zamiast wyżej proponowanego filmu może skorzystać z youtube z poniższego linku:

<http://www.youtube.com/watch?v=QOT6a57d7pM&feature=related>
Nauczyciel wyświetla dalszą część filmu ukazującą uwięzienie Prymasa. Zamiast wyżej wymienionych filmów nauczyciel może przygotować slajdy, prezentację w Power Point korzystając np. z <http://wyszynski.sej.pl/>.

Podsumowanie: Nauczyciel pisze na tablicy miejsca kolejnych uwięzień ilustrując je zdjęciami (można w tym celu wykorzystać album „Niezlomni. Wspólne dzieje Kardynała Wojtyły i Prymasa Tysiąclecia”). Wyjaśnia także, że przez cały okres uwięzienia nic nie było w stanie złamać Księdza Prymasa, to dawało nadzieję całemu narodowi, że wiara zwycięży. Nauczyciel opowiada o tym, jak wielką radością było uwolnienie Prymasa i jak wielkim oparciem dla Polaków był Kościół w okresie zniewolenia, a szczególnie postęga Prymasa Tysiąclecia (wyjaśnia określenie: Prymas Tysiąclecia). Może także przytoczyć słowa Jana Pawła II ze spotkania z Polakami 23 października 1978 roku (załącznik 1).

Zakończenie

Od najmłodszych lat powinniśmy zachowywać się jak najlepiej. Nie wystarczy, jeśli będziemy tylko myśleli i chcieli dobrze czynić, ale naśladując Prymasa Tysiąclecia należy dobre pragnienia i myśli wprowadzać w czyn.

Metoda - audiowizualna. Nauczyciel pokazuje prezentację z youtube wspólnie z dziećmi omawia fotografie.

<http://www.youtube.com/watch?v=EQNpsYK5Uv8&feature=related>

Zadanie domowe:

- Narysuj (pokoloruj) herb Prymasa Wyszyńskiego.
Herb – <http://gminabaranow.pl/gimnazjum/images/Patron/014.jpg>
- Zadanie dla klasy III – rozwiąż krzyżówkę (załącznik 2)

Korelacja z edukacją szkolną:

- Edukacja polonistyczna: opowiadanie

Załącznik 1

Czcigodny i umiłowany księżu Prymasie! Pozwól, że powiem po prostu, co myślę. Nie byłoby na Stolicy Piotrowej tego papieża-Polaka, który dziś pełen bojaźni Bożej, ale i pełen ufności rozpoczyna nowy pontyfikat, gdyby nie było Twojej wiary, nie cofającej się przed więzieniem i cierpieniem, Twojej heroicznej nadziei, Twego zawierzenia bez reszty Matce Kościoła, gdyby nie było Jasnej Góry i tego całego okresu dziejów Kościoła w Ojczyźnie naszej, które związane są z Twoim biskupim i prymasowskim posługiwaniem.

<https://www.niedziela.pl/artykul/77068/nd/Ojciec-Swiety-Jan-Pawel-II-o-Stefanie>

Załącznik 2

1. Ks. Stefan Wyszyński był kapelanem oddziałów Armii Krajowej walczących w ..... warszawskim
2. Taką funkcję pełnił prymas po śmierci głowy państwa
3. Stefan Wyszyński Jej całkowicie zawierzył
4. Ostatnie miejsce uwięzienia Księdza kardynała Stefana Wyszyńskiego
5. Miejsce narodzin Stefana Wyszyńskiego
6. .... Góra – słynne sanktuarium maryjne w Polsce, tam ks. Stefan Wyszyński przyjął sakrę biskupią

1					P	O	W	S	T	A	N	I	U
2	I	N	T	E	R	R	E	X					
3		M	A	R	Y	J	A						
4			K	O	M	A	Ń	C	Z	A			
5	Z	U	Z	E	L	A							
6				J	A	S	N	A					

Opracowała: dr Marzanna Dubińska

Scenariusz lekcji religii dla klas 4-6 szkoły podstawowej

Temat:

Kardynał Stefan Wyszyński – Prymas Tysiąclecia

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- Ukazanie uczniom postaci Kardynała Stefana Wyszyńskiego jako osoby godnej do naśladowania, której świadectwo życia i nauczanie stanowią nieprzemijające wartości w życiu człowieka

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

Uczeń:

- Na podstawie tekstu biblijnego określa zadania apostołów i ich następców
- Wyjaśnia najważniejsze wydarzenia z życia Kardynała Stefana Wyszyńskiego
- Wymienia cechy osobowe oraz życiowe priorytety Prymasa
- Podaje przykładowe zagadnienia nauczania Kardynała

3. POJĘCIA, POSTACI

- Stefan Wyszyński
- Prymas
- Kardynał
- Prymas Tysiąclecia

4. WARTOŚCI

- Kształtowanie postawy szacunku wobec wielkiego Polaka - kapłana

5. PROPOZYCJA REALIZACJI

Wprowadzenie:

Metoda biblijna - dialog z tekstem. Nauczyciel odczytuje Mt 28, 18-20, a następnie prosi uczniów, aby pracując w parach postawili pytania skierowane do tekstu biblijnego. Uczniowie odczytują swoje pytania, pozostała część klasy udziela odpowiedzi.

Podsumowanie: Nauczyciel pogłębia wypowiedzi uczniów. Pan Jezus posłał apostołów do pracy w Kościele. Te zadania pełni papież wraz z biskupami. Następnie nauczyciel podaje temat lekcji.

Rozwinięcie tematu:

Metoda - rozsypanka. Każdy uczeń otrzymuje rozsypankę, którą musi ułożyć zgodnie z kolejnością (załącznik 1).

Podsumowanie: We współczesnym Kościele, zadania przekazane apostołom, pełni papież wraz z biskupami. Kardynał Stefan Wyszyński, który był Prymasem, opiekował się i kierował Kościołem w Polsce. Nauczyciel zawiesza na tablicy zdjęcie Kardynała Wyszyńskiego i zapisuje definicję słowa prymas. Prymas (z łac. primas, od primus- pierwszy) to tradycyjny tytuł pierwszego biskupa danego kraju.

Metoda - mini wykład. Zapoznanie uczniów z życiorysem Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Przykładowy życiorys na końcu publikacji.

Podsumowanie: Nauczyciel stawia kluczowe pytania do wykładu, które stanowią formę utrwalenia.

Metoda - praca z tekstem. Nauczyciel dzieli uczniów na 3-4 osobowe grupy. Każda z grup po zapoznaniu się z wybranym tekstem (załącznik 2) odpowiada na pytania:

- Jak rozumiecie słowa Kardynała Stefana Wyszyńskiego?
- Na ile te słowa są aktualne w dzisiejszym świecie?

Po trwającej kilka minut pracy w grupach uczniowie przedstawiają na forum klasy swoje odpowiedzi.

Podsumowanie: Kardynał Stefan Wyszyński troszczył się o Kościół, ojczyznę, bronił godności i praw człowieka. Zawsze twierdził, że trzeba podejmować wysiłek tworzenia lepszej przyszłości. Z wielką gorliwością zawierzał Maryi wszystkie troski.

Metoda - puzzle. Uczniowie pracują w parach. Otrzymują pocięty Akt oddania się Matce Bożej (załącznik 3), który układają w jednolity tekst. Nauczyciel może również wykorzystać na lekcji krzyżówkę (załącznik 4), celem utrwalenia wiadomości.

Zakończenie:

Proces beatyfikacyjny kardynała Wyszyńskiego na szczeblu diecezjalnym rozpoczął się 20 maja 1983 roku. Etap rzymski procesu rozpoczął się z inicjatywy papieża Jana Pawła II 29 maja 1989. Od tego momentu Prymasowi Tysiąclecia przysługuje tytuł Sługi Bożego.

Praca domowa

- Dla chętnych: Odszukaj w najbliższej okolicy i wypisz 3 miejsca związane z Kardynałem Stefanem Wyszyńskim.

Notatka:

Wklejki z wykonanymi zadaniami.

Modlitwa na koniec lekcji:

Modlitwa o beatyfikację Kardynała Stefana Wyszyńskiego (załącznik 5).

Korelacja z edukacją szkolną:

- Język polski – analiza tekstu
- Historia – komunizm w Polsce

Załącznik 1

Pan Jezus	>>	św. Piotr	>>	Papież (Kościół na świecie)	>>	Prymas (Kościół w Polsce)	>>	Biskup (Kościół w diecezji)	>>	Proboszcz (Kościół w parafii)
------------------	----	------------------	----	---------------------------------------	----	-------------------------------------	----	---------------------------------------	----	---

Załącznik 2

Grupa I – Troska o Ojczyznę

- „Kocham Ojczyznę więcej niż własne serce i wszystko, co czynię dla Kościoła, czynię dla niej”.
- „Dla nas po Bogu największa miłość to Polska! Musimy po Bogu dochować wierności przede wszystkim naszej Ojczyźnie i narodowej kulturze polskiej”.

Grupa II – Troska o Kościół

- „W Kościele nigdy nie jesteśmy samotni. Chrystus zapewnił, że nie zostawi nas sierotami i wierny jest swojej obietnicy. Żyje w swoim Kościele i jest Jego Tajemnicą. Nawet gdy my o Nim zapominamy- On o nas pamięta; gdy my nie wierzymy Mu – On nam wierzy, gdy my przestajemy Go miłować- On nadal nas miłuje”.
- „Kościół Boży nieustannie nam pomaga, aby w nas był Bóg, aby On dobrze w nas się czuł, przygotowuje nas do tego zadania, by przez nas i nasze życie docierał do wszystkich miejsc, spraw, stosunków, by nadawać im Boże oblicze i charakter”.

Grupa III – Troska o godność człowieka

- „Warto służyć każdemu człowiekowi i dla każdego warto się poświęcić. Jeżeli cokolwiek warto na świecie czynić, to tylko jedno- miłować”.
- „Nie wystarczy urodzić się człowiekiem, trzeba jeszcze być człowiekiem”.
- „Życie trzeba przeżyć godnie, bo jest tylko jedno”.

Grupa IV – Zawierzenie Maryi

- „Pragnę wyznać, że wszystko w swoim życiu przypisuję Maryi. Wokół Niej skupia się moja modlitwa żywej wiary.(...) Moje życie i służba w Kościele jest związana z ufnością ku Pani Jasnogórskiej”.
- „Najlepsza Matko i Królowo Polski, uważaj nas Polaków za całkowitą własność (...). Pragniemy wszystko wykonać czego żądasz, byleby tylko Polska zachowała skarb wiary, a Kościół w naszej Ojczyźnie cieszył się wolnością”.

<http://www.wyszynski.sej.pl/cytaty.php>

Załącznik 3

Akt oddania się Matce Bożej

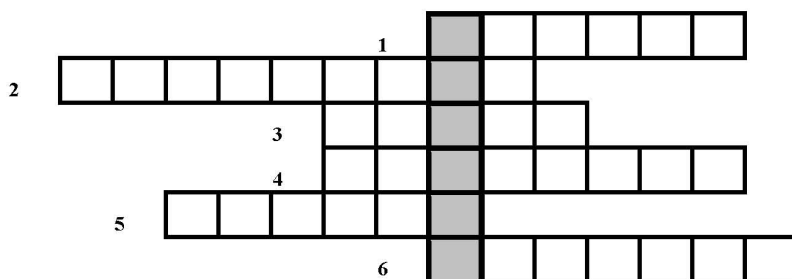
Matko Boża, Niepokalana Maryjo! Tobie poświęcam ciało i duszę moją, wszystkie modlitwy i prace, radości i cierpienia, wszystko czym jestem i co posiadam. Ochotnym sercem oddaję się Tobie w niewolę miłości. Pozostawiam Ci zupełną swobodę posługiwania się mną dla zbawienia ludzi i ku pomocy Kościołowi świętemu, którego jesteś Matką.

Chcę odtąd wszystko czynić z Tobą, przez Ciebie i dla Ciebie. Wiem, że własnymi siłami niczego nie dokonam. Ty zaś wszystko możesz, co jest wolą Twego Syna i zawsze zwyciężasz.

Spraw więc Wspomożycielko wiernych, by moja rodzina, parafia i cała Ojczyzna były rzeczywistym Królestwem Twego Syna i Twoim. Amen.

<https://adonai.pl/maryja/?id=215>

Załącznik 4

1. Od roku 1989 trwa.....beatyfikacyjny Stefana Kardynała Wyszyńskiego
2. Gdzie ks. Stefan Wyszyński odprawił Mszę św. prymicyjną?
3. Komu Stefan Wyszyński zawierzył Kościół w Polsce?.
4. Miejscowość w Bieszczadach, gdzie więziony był Stefan Wyszyński.
5. Miejscowość, w której urodził się Stefan Wyszyński.
6. Zawołanie biskupa Stefana Wyszyńskiego

Odpowiedzi:

1. Proces
2. Jasna Góra
3. Maryi
4. Komańcza
5. Zuzela
6. Soli Deo

Załącznik 5

Modlitwa o beatyfikację Stefana Kardynała Wyszyńskiego

Boże w Trójcy Świętej Jedyny, Ty w swojej niewypowiedzianej dobroci powołujesz ciągle nowych apostołów, aby przybliżali światu Twoją Miłość. Bądź uwielbiony za to, że dałeś nam opatrnościowego Pasterza Stefana Kardynała Wyszyńskiego Prymasa Tysiąclecia.

Boże, Źródło wszelkiej świętości, spraw, prosimy Cię, aby Kościół zaliczył go do grona swoich świętych. Wejrzyj na jego heroiczną wiarę, całkowite oddanie się Tobie, na jego męstwo wobec przeciwności i prześladowań, które znośił dla imienia Twego. Pomnij jak bardzo umiłował Kościół Twojego Syna, jak wiernie kochał Ojczyznę i każdego człowieka, broniąc jego godności i praw, przebacząc wrogom, zło dobrem zwyciężając.

Otocz chwałą wiernego Sługę Twojego Stefana Kardynała, który wszystko postawił na Maryję i Jej zawierzył bez granic, u Niej szukając pomocy w obronie wiary Chrystusowej i wolności Narodu. Ojczyźnie nieskończenie dobry, uczynił go orędownikiem naszych spraw przed Tobą. Amen. Pokornie Cię błagam, Boże, udziel mi za wstawiennictwem Stefana Kardynała Wyszyńskiego tej łaski, o którą Cię teraz szczególnie proszę.....

<https://archidiecezjalubelska.pl/blog/modlitwa-o-beatyfikacje-stefana-kardynala-wyszynskiego-28-10-2016/>

**Opracowała:
dr Beata Zielińska**

Scenariusz lekcji religii dla klas 7-8 szkoły podstawowej

Temat:

Bóg, Maryja i Ojczyzna

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- Ukazanie heroiczności cnót Kardynała Stefana Wyszyńskiego
- Rozpoznawanie postaci Kardynała jako osoby godnej naśladowania

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

Uczeń:

- Wymienia zasłużonych Polaków żyjących w XX wieku
- Na podstawie tekstu określa fakty z życia Kardynała
- Własnymi słowami wyjaśnia kluczowe treści nauczania Kardynała

3. POJĘCIA, POSTACI

- Stefan Wyszyński
- Prymas
- Kardynał
- Prymas Tysiąclecia

4. WARTOŚCI

- Kształtowanie postawy szacunku wobec wielkiego Polaka - kapłana

5. PROPOZYCJA REALIZACJI

Wprowadzenie:

Metoda – skojarzenia. Nauczyciel prosi uczniów, żeby wymienili znanych, zasłużonych Polaków, żyjących w XX wieku. Propozycje młodzieży zapisuje na tablicy.

Podsumowanie: Nauczyciel krótko odnosi się do każdej postaci wymienionej przez uczniów, następnie informuje, że bohaterem dzisiejszej lekcji będzie Kardynał Stefan Wyszyński.

Podaje temat lekcji.

Rozwinięcie tematu:

Metoda – praca z tekstem. Nauczyciel dzieli klasę na grupy; każdej z nich daje życiorys Kardynała Wyszyńskiego (biografie na końcu publikacji) oraz trzy czyste kartki samoprzylepne; na nich grupy zapisują, krótko, hasłowo, najważniejsze fakty z życia Kardynała. Na jednej kartce jedno wydarzenie. Gdy uczniowie pracują w grupach nauczyciel dużymi literami pisze na tablicy: KARDYNAŁ STEFAN WYSZYŃSKI. Po zakończonej pracy przedstawiciel grupy przykleja kartkę na tablicy i krótko omawia wybrane wydarzenie z życia Kardynała. Uczniowie zapisują do zeszytu propozycje grupy.

Podsumowanie: Nauczyciel nawiązuje do haseł na tablicy. Podkreśla szczególne zawierzenie Prymasa Matce Bożej – zawierzenie siebie i ojczyzny.

Metoda – twórczego myślenia. Nauczyciel prosi przedstawiciela grupy o wylosowanie kartki z cytatem wypowiedzi Kardynała (załącznik 1). Uczniowie zastanawiają się nad głębszym sensem słów Prymasa. Po zakończonej pracy jedna osoba odczytuje cytat i podaje interpretację. W zależności od czasu i liczby grup można omówić wszystkie, bądź tylko wybrane wypowiedzi Wyszyńskiego.

Podsumowanie: Nauczyciel w kilku zdaniach, odnosi się do pracy w grupach. Mówi o szczególnej relacji Prymasa z Maryją, o trosce o naród, o Bogu działającym w życiu człowieka i narodu.

Zakończenie:

Osoba księdza Prymasa jest symbolem umiłowania wolności, sprawiedliwości oraz czci dla człowieka. Jan Paweł II, mówił o Prymasie Tysiąclecia, że jest nieustraszonym rzecznikiem człowieka, jego nienaruszalnych praw w życiu osobistym, rodzinnym, społecznym i narodowym, a także „przykładem żywej miłości Ojczyzny, który musi być policzony jako jeden z największych mężów w jej dziejach”.

Notatka:

„Hasła” z faktów życia Kardynała.

Korelacja z edukacją szkolną:

- Język polski – analiza tekstu
- Historia – komunizm w Polsce

Załącznik 1

- Skończmy z krytyką bliźnich! Oceniamy w prawdzie samych siebie.
- Nie wystarczy mieć serce, trzeba mieć ład serca.
- Nie wystarczy w Boga wierzyć, trzeba jeszcze Bogu...zawierzyć!
- Gdy mam Boga, mam wszystko. Warto wszystko oddać, aby Boga zachować.
- Bóg jest bliżej nas niż o tym myślimy. Szukamy Go zazwyczaj za daleko.
- Aby zrozumieć sens własnego życia, trzeba się wspiąć wysoko, aż do myśli Bożej.
- Każda rzecz wielka musi kosztować i musi być trudna. Tylko rzeczy małe i liche są łatwe!
- Obudzam pragnienie nieba w sobie. Niebo jest otwarte dla człowieka. Możemy z ufnością i nadzieją patrzeć w górę.
- Człowiek zawsze musi mieć otwartą duszę na wszystkie możliwości, które Bóg ma dla niego.
- Człowiek nie może istnieć bez pomocy Boga! Nic nie jest w stanie uczynić bez Jego łaski.
- Chrońmy się od pogardy dla kogokolwiek, nawet dla najgorszego człowieka, bo to jest j e s z c z e człowiek, a ż ... człowiek!
- Jedynie Bóg działa i tworzy we właściwym tego słowa znaczeniu: człowiek natomiast jest współpracownikiem Boga i Jego pomocnikiem.
- Jeśli miłujemy naprawdę, trwajmy wiernie tak, jak trwała na Kalwarii Maryja z niewiastami i ufajmy! Skończy się Wielki Piątek, przyjdzie Wielka Sobota i triumf Wielkiej Niedzieli!
- Największa nieznana człowieka: serce. Tak wspaniałe, że Bóg o nie zabiega. Tak potężne, że może oprzeć się miłości Wszechmocnego. Tak mdłe, że chwyta je w sieci niejedna słabość.

www.wyszynski.sej.pl

Opracowała: mgr lic Agnieszka Wieczerzańska - Perkins

Scenariusz lekcji religii dla szkoły ponadpodstawowej

Temat:

Dlaczego „powinieneś do nas przyjść”, Prymasie? Analiza i interpretacja wybranych wierszy poświęconych Kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu.

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE:

- Ukazanie postaci Ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego, wybitnego Kapłana i Patrioty
- Przedstawienie postaci kardynała jako wzoru do naśladowania i autorytetu

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE:

Uczeń:

- Wyjaśnia kim był ks. Stefan Wyszyński
- Definiuje pojęcia: patriota, autorytet
- Wskazuje na te cechy ks. Kard. Stefana Wyszyńskiego, które sam może naśladować

3. POJĘCIA, POSTACI

- Stefan Wyszyński, Kardynał
- Prymas Tysiąclecia
- Patriota
- Ojczyzna

4. WARTOŚCI

- Formowanie postawy uznania i naśladowania wielkiego Polaka, kapłana
- Interpretowanie utworów literackich przez odwołanie do wartości uniwersalnych, związanych z postawami

społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, dokonując ich hierarchizacji

- Ukazanie integralności rzeczywistości, w której żyjemy, tak by uczniowie potrafili na wszystkie aspekty życia patrzeć jako ludzie wierzący

5. PROPOZYCJA REALIZACJI

Wprowadzenie:

Metoda – praca z tekstem. Nauczyciel prosi uczniów, żeby w skupieniu wysłuchali czytanego przez niego tekstu wiersza pt.: Prymas. Następnie rozdaje uczniom tekst wiersza (załącznik 1). Pyta, co można powiedzieć o opisaney w tekście postaci? Z kim ta postać im się kojarzy ?

Podsumowanie: Bohaterem dzisiejszej katechezy będzie Kardynał Stefan Wyszyński Prymas Polski. Nauczyciel może pokazać zdjęcie Prymasa. Podaje temat lekcji.

Rozwinięcie tematu:

Metoda – karta pracy. Uczniowie otrzymują do uzupełniania kartę pracy (załącznik 2). Nauczyciel prosi o wpisanie w 2 i 3 kolumnie tabeli treści, które wynikają z przeczytanych wierszy: *Prymas, Prymasie, Czas to miłość, Znowu przyjdź Prymasie, W niewoli Maryi* (załącznik 1). Po zakończonej pracy ochotnicy czytają zawartość kolumn (materiał 1 dla nauczyciela).

Katecheta rozdaje młodzieży kalendarium życia ks. kard. Stefana Wyszyńskiego (załącznik 3), z którego mają wybrać te wydarzenia w życiu ks. Prymasa, do których nawiązała poetka w omawianych wierszach, wpisując je w kolumnie 4. Po zakończonej pracy wskazani przez nauczyciela uczniowie odczytują treść kolumny.

Podsumowanie: Nauczyciel zadaje pytania:

- Po przeczytaniu wierszy powiedzcie dlaczego Prymas powinien także dziś do nas przyjść?
- Jakie jego cechy wymienione przez poetkę moglibyśmy naśladować?

Odpowiedzi uczniowie wpisują w tabelę karty pracy, w kolumnie 5. Po zakończonej pracy chętni uczniowie odczytują treści z ostatniej kolumny.

Zakończenie:

Nauczyciel modli się wraz z uczniami, za wstawiennictwem ks. Prymasa S. Wyszyńskiego, prosząc go, by młodzi ludzie mieli odwagę trwać przy swoich ideałach, oraz byli wierni Maryjnej Drodze Kościoła.

Notatka:

Wklejenie karty pracy do zeszytu.

Korelacja z edukacją szkolną:

- Język polski – analiza i interpretacja wiersza
- Historia – komunizm w Polsce
- WOK - wkład Prymasa Ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w pojednanie między narodami

Załącznik 1

„Prymas”

Zamknięty w więzieniu
lecz nie w sobie...
Otwarty na miłość
choć
za kratami...
Wierzący do końca
mimo
Komańczy...
Uczący wrogów
by przebacali....

Zofia Zawadzka, Prymas, *Bo gdy Miłość Miłości*,
Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa, s. 29.

„Prymasie”

Nie niosłeś złości
lecz pojednanie...
Spowiadałeś tych,
co zabijali ...
Z niewidomymi do Boga szedłeś
krętymi
w Laskach drogami...

Zofia Zawadzka, *Prymasie*, Warszawa 14.06.2019.

„Czas to miłość...”

Kim

dla nas młodych
byłeś Prymasie...?

Jakimś

„Posągiem”
trwającym „mimo”...

Lecz

kiedy z nami
rozmawiałeś,
to wierzyliśmy
że „czas to miłość”.

Zofia Zawadzka, *Czas to miłość, Bo gdy Miłość Miłości*, Wydawnictwo Archidiecezji
Warszawskiej, Warszawa 2015. s. 33.

„Znowu przyjdź Prymasie”

Dziś do nas

znowu przyjdź Prymasie,
usiądź i porozmawiaj...

Niech żaden młody

nie traci nadziei

że wszystko może w Tym

który go umacnia...

Zofia Zawadzka, *Znowu przyjdź Prymasie*, Warszawa 15.06.2019.

„W niewoli Maryi”

Nie tylko śluby

ale serce Jej dałeś

Jak niewolnik

ręce różańcem związałeś

Że swoją Matką Ona

A Syn Jej kapłanem...

I spełniło się ,

Polak Papieżem,

Twoja ofiara

stała się ciałem...

Zofia Zawadzka, *W niewoli Maryi*, Warszawa 15.06.2019.

Załącznik 2

Imię, nazwisko, klasa.....				
Wiersze	Słowa wiersza opisujące fakt	Słowa wiersza opisujące postawę i nauczanie ks.Prymasa	Jakiego wydarzenia w życiu ks.Prymasa dotyczy ?	W czym mogę go naśladować dziś?
„Prymas”				
„Prymasie”				
„Czas to miłość”				
„W niewoli Maryji”				
„Znowu przyjdź Prymasie”				

Załącznik 3

październik 1939	Rewizja gestapo w Seminarium i ucieczka z Włocławka w ostatniej chwili przed aresztowaniem, ukrywanie się w różnych okolicach kraju.
lipiec 1940	Ks. W. Korniłowicz wzywa ks. Wyszyńskiego z prośbą o opiekę nad dziećmi niewidomymi z Lasek, przesiedlonymi do majątku Kozłówka.
październik 1941	Krótki pobyt, aresztowanie i niespodziewane zwolnienie w Zakopanem.
listopad 1941 - czerwiec 1942	Dalsza opieka nad dziećmi niewidomymi w Żułowie, udział w tajnym nauczaniu.
czerwiec 1942 - 1 sierpnia 1944	Ks. Wyszyński udaje się do podwarszawskich Lasek i zostaje kapelanem Zakładu dla Niewidomych, rozwijając jednocześnie ożywioną działalność duszpasterską oraz konspiracyjną w polskiej Warszawie.
1 sierpnia 1944 - październik 1944	Ks. Wyszyński jest kapelanem okręgu Wojskowego Żoliborz w czasie Powstania Warszawskiego, pozostając kapelanem w Laskach, gdzie zaimprovizowano szpital wojskowy.
1945	Ks. Wyszyński wraca do Włocławka, jest organizatorem Seminarium Duchownego, a od 19 marca 1945 jego rektorem.
4 marca 1946	Pius XII mianuje ks. prof. Wyszyńskiego biskupem lubelskim.
12 listopada 1948	Pius XII mianuje biskupa lubelskiego ks. Wyszyńskiego arcybiskupem metropolitą gnieźnieńskim i warszawskim, a tym samym Prymasem Polski.
8 maja 1953	Uchwalenie na Konf. Episkopatu w Krakowie słynnego listu do rządu, który przeszedł do historii pod nazwą Non possumus, a którego autorem i wnioskodawcą był Prymas Polski. List ten był też później jedną z przyczyn aresztowania kard. Wyszyńskiego
25 września 1953	W późnych godzinach nocnych został aresztowany i uwięziony Stefan kardynał Wyszyński, Prymas Polski, arcybiskup metropolita gnieźnieński i warszawski.
26 września 1953	Kardynała Wyszyńskiego przywieziono w nocy samochodem do pierwszego miejsca uwięzienia - do Rywałdu.
12 października 1953	Wieczorem przewieziono Prymasa Polski do nowego miejsca uwięzienia - do Stoczka koło Lidzbarka Warmińskiego.
8 grudnia 1953	Uwięziony Prymas dokonuje aktu duchowego oddania się Matce Bożej i pełnego zawierzenia Jej swego losu. W akcie tym była zgoda na każdy los wyznaczony przez Boga.

2 lipca 1954	Prymas Polski w poczuciu odpowiedzialności za Kościół kieruje z miejsca uwięzienia w Stoczku memoriał do rządu, rekapitulujący wszystkie wysiłki Episkopatu dla osiągnięcia porozumienia z rządem.
6 października 1954	Prymas Polski zostaje przewieziony samolotem do trzeciego miejsca uwięzienia w Prudniku Śląskim. Ponownie zwraca się listownie do rządu, m.in. w czasie choroby swego ojca, ale listy te pozostają bez odpowiedzi. Prymas postanawia nie kierować więcej żadnych pism do władz.
koniec 1954	Władze dopuszczają do badań klinicznych w szpitalu MBP zapadającego na zdrowiu Kardynała.
7 sierpnia 1955	Kardynał Wyszyński odrzuca propozycję władz zamieszkania w izolacji klasztornej za cenę zrzeczenia się swych 18 funkcji kościelnych.
27 października 1955	Rząd wydaje zarządzenie, mocą którego Ksiądz Prymas zostaje przeniesiony do czwartego miejsca uwięzienia w Komańczy, co oznacza złagodzenie warunków izolacji, ale władze podtrzymują decyzję z 24 września 1953 zakazującą kardynałowi Wyszyńskiemu pełnienia jego funkcji kościelnych.
2 listopada 1955	Pierwsze odwiedziny u Prymasa Polski biskupów Klepacza i Choromańskiego, w czasie których kardynał Wyszyński dowiadyuje się o wszystkim, co nastąpiło po jego aresztowaniu.
16 maja 1956	Ksiądz Prymas pisze w Komańczy tekst Ślubów Jasnogórskich, będących programem moralnego przygotowania narodu do Milenium Chrztu Polski.
sierpień 1956	Nadal uwięziony w Komańczy Prymas Polski opracowuje koncepcję Wielkiej Nowenny Tysiąclecia, będącej następnym po Ślubach Jasnogórskich elementem przygotowań do Tysiąclecia Chrztu Polski.
26 sierpnia 1956	Pełniący obowiązki przewodniczącego Konferencji Episkopatu biskup Klepacz składa w Częstochowie zredagowane przez Prymasa Polski Jasnogórskie Śluby Narodu.
31 sierpnia 1958	Ograniczono nauczanie religii w szkołach do 1 godziny tygodniowo na ostatniej ponadobowiązkowej lekcji, łamiąc „małe porozumienie” z 8 grudnia 1956.
maj i czerwiec 1959	Rozpoczyna się ponowne powoływanie kleryków do wojska.
wrzesień 1961	Ksiądz Prymas podejmuje walkę o pozaszkolne nauczanie religii nie tylko w budynkach kościelnych i sprzeciwia się próbie opłacania katechetów przez władze oświatowe.
21 listopada 1964	Ojciec święty ogłasza w auli soborowej Matkę Bożą - Matką Kościoła, na wniosek Prymasa i Episkopatu Polski.

30 maja 1965	Prymas nie bierze udziału w wyborach do Sejmu ze względu na szykany władz wobec Kościoła, m. in. Tworzenie trudności w nominacjach na stanowiska duchowne, w budownictwie sakralnym, powoływaniu kleryków do wojska itp.
20 września 1965	Prymas przemawia na Soborze w dyskusji nad schematem XIII, mówi o pojęciach: wolności, sprawiedliwości, prawa, państwa - odmiennych na Wschodzie niż na Zachodzie.
grudzień 1965	List biskupów polskich do biskupów niemieckich, zawierający słowa „przebaczamy i prosimy o przebaczenie”, wywołuje burzliwą reakcję władz.
31 maja 1981	W Warszawie odbył się uroczysty pogrzeb Kardynała Prymasa. Koncelebrze przewodniczył sekretarz stanu Stolicy Apostolskiej kardynał Agostino Casaroli. Biskup Jerzy Modzelewski odczytał duchowy testament zmarłego Prymasa, mówiący o jego walce z ateizacją i fałszywej polityce państwowej. Prymas wybaczał wszystkim, także tym, którzy Go atakowali i więzili.

<https://sodalicja-marianska.manifo.com/stefan-kardynal-wyszynski>

Material 1

Wiersze	Słowa wiersza opisujące fakty z życia ks. Prymasa	Słowa wiersza opisujące postawę i nauczanie ks. Prymasa	Jakiego wydarzenia w życiu ks. Prymasa to dotyczy?	W czym mogę go naśladować dziś?
Prymas	Zamknięty w więzieniu	lecz nie w sobie...	Od 25 IX 1953 do 28 X 1956	
	za kratami...	Otwarty na miłość	Rywałd , Stoczek, Prudnik Śląski, Komańcza	
	mimo Komańczy...	Wierzący do końca	Od 27 X 1955 do 28 X 1956	
		Uczący wrogów by przebaczała	XII 1965 List biskupów polskich do biskupów niemieckich	

Prymasie		Nie niosłeś złości lecz pojednanie	„przebaczymy i prosimy o przebaczenie”	
	Spowiadateś		IV 1942 - 1 VIII 1944 ożywiona działalność duszpasterska oraz konspiracyjną w pobliskiej Warszawie.	
	Z niewidomymi ..w Laskach	do Boga szedłeś...	IV 1942 - 1 VIII 1944 Zostaje kapelanem Zakładu dla Niewidomych w Laskach,	
Czas to miłość		„Posągiem” trwającym „mimo”	7 sierpnia 1955 Odrzuca propozycję władz zamieszkania w izolacji klasztornej za cenę zrzeczenia się swych 18 funkcji kościelnych.	
		„czas to miłość”	31 maja 1981, Na pogrzebie Prymasa. odczytano testament jego, w którym wybaczał wszystkim, także tym, którzy Go atakowali i więzili.	

W niewoli Maryji	Nie tylko śluby	ale serce Jej dateś	16 V 1956 Prymas pisze w Komańczy tekst Ślubów Jasnogórskich, będących programem moralnego przygotowania narodu do Milenium Chrztu Polski.	
	ręce różańcem związałeś	Jak niewolnik	8 XII 1953- Prymas dokonuje aktu duchowego oddania się Matce Bożej	
	A Syn Jej kapłanem	Że twoją Matką Ona	Jak wyżej	
	I spełniło się, Polak Papieżem	Twoja ofiara stała się ciałem	Cierpienia prymasa wydały owoce m.in.16 X 1978 wybór papieża,	
„Znowu przyjdź Prymasie”		znowu przyjdź Prymasie,	Trwa proces beatyfikacyjny Prymasa	
		usiądź i porozmawiaj...		
		Niech żaden młody nie traci nadziei		
		że wszystko może w Tym który go umacnia...		

Opracowała mgr lic. Zofia Zawadzka

Biografie kardynała Stefana Wyszyńskiego

Życiorys Sługi Bożego Stefana Kardynała Wyszyńskiego

Stefan Wyszyński, Sługa Boży urodził się 3 sierpnia 1901 r. w Zuzeli nad Bugiem, na pograniczu Mazowsza i Podlasia. Od 1920 r. kształcił się w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku. 3 sierpnia 1924 r. z rąk bp Wojciecha Owczarka przyjął święcenia kapłańskie. W latach 1925 – 1929 kontynuował naukę na Wydziale Prawa Kanonicznego, a także Wydziale Prawa i Nauk Społeczno – Ekonomicznych KUL. W 1929 r. uzyskał doktorat na podstawie rozprawy Prawa rodziny, Kościoła i państwa do szkoły. Rok później został profesorem prawa kanonicznego i socjologii w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku. Działał też w redakcji „Ateneum Kapłańskiego” (od 1932 r. pełnił funkcję redaktora naczelnego), a także na Uniwersytecie Robotniczym i w solidacji mariańskiej.

Po kampanii wrześniowej musiał ukrywać się przed gestapo (przed wojną w swoich publikacjach zdecydowanie przeciwstawiał się nazizmowi). Podczas Powstania Warszawskiego był kapelanem zgrupowania AK „Kampinos”. Po zakończeniu wojny powrócił do Włocławka, gdzie zaangażował się w prace nad ponownym otwarciem seminarium. Jeszcze w 1945 r. został jego rektorem, a także redaktorem czasopisma „Ład Boży”. W 1946 r. papież Pius XII mianował go biskupem ordynariuszem diecezji lubelskiej. Sakrę biskupią przyjął na Jasnej Górze 12 maja 1946 r., z rąk prymasa Augusta Hlonda. Jako dewizę przyjął hasło Soli Deo (Jedynemu Bogu). Dwa lata później, po śmierci kardynała Hlonda, został podniesiony do godności arcybiskupa metropolity warszawsko – gnieźnieńskiego, prymasa Polski, a 12 stycznia 1953 r. otrzymał kapelusze kardynalski (którego nie mógł odebrać osobiście, gdyż władze komunistyczne odmówiły mu wydania paszportu).

14 lutego 1950 r. prymas Wyszyński, jako głowa polskiego Kościoła zawarł porozumienie z władzami PRL. W zamian za potępienie wciąż walczących oddziałów partyzanckich oraz uznanie nowej granicy zachodniej uzyskał zgodę na naukę religii w szkołach i działalność KUL. Ugoda trwała krótko. Już 25 września 1953 r. prymas został aresztowany. Do jesieni 1956 r. przebywał w kolejnych miejscach odosobnienia: Rywałdzie Królewskim (do 12 października 1953 r.), Stoczku

Warmińskim (do 6 października 1954 r.), Prudniku Śląskim (do 26 października 1955 r.) oraz Komańczy (do 28 października 1956 r.). Podczas pobytu prymasa w Komańczy powstał tekst Jasnogórskich Ślubów Narodu Polskiego, pomyślanych jako odnowienie ślubów lwowskich Jana Kazimierza z czasów Potopu szwedzkiego. Ponieważ kardynał Wyszyński wciąż był więziony, tekst ślubów odczytał bp Michał Klepacz 26 sierpnia 1956 r., w obecności blisko miliona pielgrzymów, przybyłych na Jasną Górę. Po odzyskaniu wolności prymas, w latach 1957 – 1966 prowadził Wielką Nowennę, która miała przygotować naród na obchody Tysiąclecia Chrztu Polski. Nowenna zakończyła się 3 maja 1966 r. Aktem Oddania Narodu Matce Bożej za wolność Kościoła w Polsce i na świecie. Kardynał Wyszyński był też jednym z inicjatorów słynnego orędzia biskupów polskich i biskupów niemieckich, co spotkało się z ostrą reakcją władz komunistycznych. Pozostawał aktywnym uczestnikiem obrad Soboru Watykańskiego II, podczas którego złożył na ręce papieża Pawła VI memoriał Episkopatu Polski w sprawie ogłoszenia Maryi Matką Kościoła. Prośba ta została spełniona 21 listopada 1964 r.

Wobec napiętej sytuacji polityczno – społecznej w naszym kraju prymas Wyszyński podejmował starania mające na celu łagodzenie konfliktów na linii rząd – opozycja. W latach 1980 – 1981 pełnił rolę pośrednika w negocjacjach pomiędzy władzą, a „Solidarnością”.

Prymas Polski Stefan kardynał Wyszyński zmarł 28 maja 1981 r. w Warszawie, w uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego. Miał 80 lat, z których 57 przeżył jako kapłan. Trumna z jego ciałem spoczęła w podziemiach katedry św. Jana w Warszawie, a pogrzeb stał się wielką manifestacją narodową.

Przez dziesięciolecia swojej posługi prymas Wyszyński zdołał przeprowadzić polski Kościół przez niezwykle trudne dla jego funkcjonowania lata komunizmu. Najlepszym świadectwem szacunku, na jaki zasługuje ta niezwykła postać jest hołd, jaki oddał jej Jan Paweł II podczas inauguracji swojego pontyfikatu, 22 października 1978 r.: Nie byłoby na stolicy tego Papieża – Polaka (...) gdyby nie było Twojej wiary nie cofającej się przed więzieniem i cierpieniem, Twojej heroicznej nadziei, Twojego zawierzenia bez reszty Matce Kościoła, gdyby nie było Jasnej Góry i tego całego okresu dziejów Kościoła w Ojczyźnie naszej, który jest związany z Twoim biskupim i prymasowskim posługiwaniem.

W uznaniu zasług Sejm Rzeczypospolitej ogłosił rok 2001 Rokiem Kardynała Stefana Wyszyńskiego. 6 lutego 2001 zakończony został proces beatyfikacyjny. Dokumenty zebrane w ciągu 12 lat jego trwania przez Trybunał Beatyfikacyjny zostały przekazane do watykańskiej Kongregacji Spraw Kanonizacji.

https://www.kul.pl/zyciorys-slugi-bozego-stefana-kardynala-wyszynskiego.art_11957.html

Kardynał Stefan Wyszyński (1901 - 1981) urodził się 3 sierpnia w miejscowości Zuzela nad Bugiem, na pograniczu Podlasia i Mazowsza. Był drugim dzieckiem państwa Wyszyńskich (ojciec Stanisław, matka Julianna). 31 października 1910 r. stracił matkę, która umarła mając zaledwie 33 lata. Było to dla niego wielkim ciosem, ale śmierć matki nie załamała go tylko skierowała ku Matce Niebieskiej - ku Tej, „która nie umiera”. Jak sam powie po latach: „Pojechałem z prymicją na Jasną Górę, aby mieć Matkę... Matkę, która już będzie zawsze...”. W czasie trudnych chwil aresztowania, ataków na Kościół znowu zwrócił się do Matki Bożej, poddając Jej w opiekę siebie i cały naród.

Po ukończeniu gimnazjum w Warszawie i Łomży (gdzie przeniósł się po wybuchu I wojny światowej) wstąpił do Seminarium Duchownego we Włocławku. Zmagał się wtedy ze swym słabym zdrowiem, co opóźniło trochę jego święcenia kapłańskie, które przyjął 3 sierpnia 1924 roku. Po roku pracy diecezjalnej biskup włocławski skierował go na dalsze studia na Katolicki Uniwersytet Lubelski. W latach 1924-1929 studiuje więc na Wydziale Prawa Kanonicznego, a pod kierunkiem ks. Antoniego Szymańskiego, przeprowadza studia z zakresu katolickiej nauki społecznej i ekonomii w Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych. W czerwcu 1929 roku doktoryzował się z prawa kanonicznego, obroniwszy pracę pt. „Prawa rodziny, Kościoła i państwa do szkoły”. W okresie studiów działał społecznie w Stowarzyszeniu Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”, które było ośrodkiem nowatorskich prądów w katolicyzmie polskim. W 1930 roku został profesorem prawa kanonicznego i socjologii w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku.

Po zakończeniu II wojny światowej wrócił do Włocławka i zaczął organizować Seminarium Duchowne zniszczone w czasie wojny. W 1945

roku został rektorem seminarium, podjął też obowiązki redaktora tygodnika diecezjalnego „Ład Boży”. W 1946 roku przez Ojca Świętego Piusa XII mianowany został biskupem ordynariuszem diecezji lubelskiej. Sakrę biskupią przyjął 12 maja na Jasnej Górze z rąk Prymasa Augusta Hlonda. Po śmierci kardynała Hlonda, wobec wzrastających nacisków komunistycznych władz polskich, w sytuacji jawnego prześladowania Kościoła, Prymas Wyszyński zmuszony był prowadzić politykę ustępstw wobec „nowej władzy”. Aby uchronić Kościół i naród od rozlewu krwi podjął decyzję o zawarciu „porozumienia”, podpisanego przez Episkopat i Władze Państwowe 14 lutego 1950 roku. Posądzany w związku z tym o zbytnią ugodowość wobec systemu komunistycznego, zmagając się z opozycją wspieraną przez komunistów „księży patriotów” i świeckich działaczy katolickich, starał się ks. Prymas uratować resztki wolności Kościoła w Polsce, a zarazem resztki wolności dla wszystkich Polaków, bowiem odtąd, przez lata budowania socjalizmu w Polsce stał się Kościół jej jedynym orędownikiem. Władze komunistyczne nie zamierzały jednak dotrzymać zobowiązań nawet tego, daleko idącego w ustępstwach porozumienia, raz za razem łamiąc jego postanowienia.

W 1953 roku został Prymas Wyszyński kardynałem. Nie mógł jednak osobiście odebrać kapelusza kardynalskiego, gdyż władze polskie odmówiły wydania mu paszportu. Zaostrzał się już kurs polityki wobec Kościoła a w tym samym roku, 26 września 1953 roku Prymas został aresztowany i wywieziony z Warszawy. Miejscem pierwszej izolacji Prymasa od społeczeństwa był Rywałd Królewski, zakon Braci Mniejszych Kapucynów. Z zapisków Prymasa: „(...) to nie jest więzienie. Pomimo to czuwa nade mną blisko 20 ludzi „w cywilu”. Nie opuszczają korytarza i w dzień i w nocy; skrzypiące kroki słyszę cały dzień”. Jeden z braci zakonnych wspomina: „W czasie nabożeństw... otwieraliśmy drzwi z chóru kościelnego... a brat organista głośniej grał, aby dać możliwość Księdzu Prymasowi łączenia się z naszymi modlitwami”. Drugim miejscem odosobnienia Kardynała Wyszyńskiego był Stoczek Warmiński. Trzecie miejsce więzienia Prymasa to Prudnik Śląski. Czwarty i ostatni etap przetrzymywania w więzieniu Prymasa trwał od 27.10.1955 do 28.10.1956 w Komańczy. Przeniesienie internowanego do Beskidów Wschodnich nastąpiło za sprawą Episkopatu, ze względu na zły stan zdrowia Prymasa. W budynku klasztornym, któ-

ry należał do sióstr zakonnych nazaretanek nie było elektryczności, wystarczającej ilości opatu, radia, telefonu, apteki i pomocy lekarskiej. Księża Prymasa mogli odwiedzać wyłącznie księża biskupi i rodzina. Więzień, w przeciwieństwie do poprzednich miejsc, mógł korzystać ze spacerów wśród prawie dzikiej przyrody. W październiku 1956 przyjechał do Komańczy wiceminister sprawiedliwości wraz z posłem. Prosilili Prymasa o niezwłoczny przyjazd do Warszawy z uwagi na zaistniałą tam sytuację polityczną. Rozmowy trwały dwie godziny. Prymas postawił warunki, które zostały przyjęte. Dotyczyły one:

- decyzji obsadzania stanowisk kościelnych przez biskupów,
- powrotu wszystkich biskupów ordynariuszy na ich stanowiska biskupie,
- kontroli seminariów duchownych przez władze kościelne, a nie, jak dotychczas, rządowe,
- praw do swobodnej katechizacji młodzieży, prawa do wydawania prasy katolickiej.

W latach 1957 - 1965 prowadził Wielką Nowennę przed Jubileuszem Tysiąclecia Chrztu Polski, którą przygotowywał naród do religijnego przeżycia tej rocznicy. W 1957 roku rozpoczął Nawiedzenie Polski przez kopię Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej. Nowennę zakończył 3 maja 1966 roku uroczystym Aktem Oddania Narodu Matce Bożej za wolność Kościoła w Polsce i świecie. W połowie lat sześćdziesiątych wraz z Episkopatem Polski zwrócił się do biskupów niemieckich z gestem pojednania narodów polskiego i niemieckiego, co spowodowało negatywną i gwałtowną reakcję władz partyjnych i państwowych. W latach sześćdziesiątych czynnie uczestniczył w pracach Soboru Watykańskiego II. W 1978 roku na Stolicę Piotrową został wybrany Polak - kardynał Karol Wojtyła, z którym Prymas Wyszyński pozostawał w bliskich stosunkach. Podczas wyboru Karola Wojtyły na papieża prymas Polski podszedł do papieża, klęknął i ucałował jego dłoń. W tym momencie Jan Paweł II podniósł się z miejsca, uklęknął przed Prymasem i trwali obydwoj we wzruszającym uścisku. Po chwili papież wypowiedział słowa: „Czcigodny i umiłowany księżu Prymasie pozwól, że powiem po prostu, co myślę. Nie byłoby na stolicy tego Papieża - Polaka, który dziś pełen bojaźni Bożej, ale i pełen ufności rozpoczyna nowy pontyfikat, gdyby nie było Twojej wiary nie cofającej się przed więzieniem i cierpieniem, Twojej heroicznej nadziei,

Twego zawierzenia bez reszty Matce Kościoła gdyby nie było Jasnej Góry i tego całego okresu dziejów Kościoła w Ojczyźnie naszej, który jest związany z Twoim biskupim i prymasowskim postępowaniem”. W czerwcu 1979 roku Prymas Tysiąclecia przyjął, po raz pierwszy w Polsce widzialną Głowę Kościoła - Ojca Świętego - Jana Pawła II.

28 maja 1981 roku, w Uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego Prymas Tysiąclecia, Kardynał Stefan Wyszyński odszedł do Boga. Miał 80 lat. W 1989 roku rozpoczął się jego proces beatyfikacyjny, który 6 lutego 2001 roku, po dwunastu latach został zamknięty. Podstawą do jego wszczęcia stanowiła sława świętości Prymasa Tysiąclecia wśród wiernych, hierarchii, biskupów, kapłanów i osób świeckich.

www.wyszynski.sej.pl

Spis treści

Konspekt dla klas I – III szkoły podstawowej

Kardynał Stefan Wyszyński – wielki Polak i Prymas Tysiąclecia .. 3

Scenariusz lekcji religii dla klas 4-6 szkoły podstawowej

Kardynał Stefan Wyszyński – Prymas Tysiąclecia 7

Scenariusz lekcji religii dla klas 7-8 szkoły podstawowej

Bóg, Maryja i Ojczyzna..... 13

Scenariusz lekcji religii dla szkoły ponadpodstawowej

Dlaczego „powinieneś do nas przyjść”, Prymasie?

Analiza i interpretacja wybranych wierszy poświęconych

Kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu. 16

Biografie kardynała Stefana Wyszyńskiego.....26